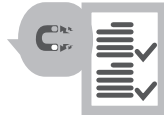

1. Αναγνωρίζω τους τρόπους
και τα μέσα πειθούςΠώς απαντώ σε σχετικές ερωτήσεις

Ερώτηση

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο;

§4 Θα έπρεπε, ακόμα, από εδώ και εμπρός οι άνθρωποι (μιλάω για τις πλούσιες χώρες) να δεχτούν ένα αξιοπρεπές αλλά λιτό βιοτικό επίπεδο και να παραιτηθούν από την ιδέα ότι ο κεντρικός στόχος της ζωής τους είναι να αυξάνεται η κατανάλωση τους κατά 2 με 3% το χρόνο. Για να το δεχτούν αυτό, θα έπρεπε κάτι άλλο να δίνει νόημα στη ζωή τους. Αυτό το άλλο είναι η ανάπτυξη των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων.

§5 Η ανάπτυξη, βέβαια, των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων θα απαιτούσε μια άλλη οργάνωση της εργασίας, η οποία θα έπρεπε να παύσει να είναι αγγαρεία και να γίνει πεδίο προβολής των ικανοτήτων του ανθρώπου. μια αληθινή δημοκρατία που θα συνεπαγόταν τη συμμετοχή όλων στη λήψη των αποφάσεων, μια άλλη οργάνωση παιδείας, ώστε να διαπλάθονται πολίτες ικανοί «να άρχουν και να άρχονται βάσει των νόμων» σύμφωνα με τη θαυμάσια έκφραση του Αριστοτέλη. [Πανελλήνιες 2003]

Απάντηση

Στην 4η παράγραφο ο συγγραφέας **επικαλείται τη λογική**, προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες του για την ορθότητα της πρότασής του «θα έπρεπε ... χρόνο». Αξιοποιεί ως μέσα πειθούς:

- **τεκμήρια**: «και να παραιτηθούν ... 3% το χρόνο»
- **επιχειρήματα**: «Για να το δεχτούν ... σκουπιδοπροϊόντων».

Στην 5η παράγραφο ο συγγραφέας αξιοποιεί ως τρόπους πειθούς:

- α) την **επίκληση στη λογική με μέσα πειθούς τα επιχειρήματα**: «θα απαιτούσε μια άλλη ... του ανθρώπου», «μια αληθινή δημοκρατία ... των αποφάσεων», «μια άλλη οργάνωση παιδείας»
- β) την **επίκληση στην αυθεντία** με το παράθεμα του Αριστοτέλη «Η ανάπτυξη βέβαια ... Αριστοτέλη».

Ερώτηση

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο;

Οι ψυχολόγοι και οι κοινωνιολόγοι που έχουν μελετήσει το φαινόμενο, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο κομφορμισμός αυτός, τάση ισχυρή και επίμονη, πηγή του έχει την κοινωνική φύση του ανθρώπου. Ζώο κατ' εξοχήν κοινωνικό (ο Αριστοτέλης το ονομάζει στη γλώσσα του «πολιτικόν»), ο άνθρωπος, όταν έρχεται αντιμέτωπος με σημαντικές για τη συλλογική ζωή «δοξασίες της μάζας», αισθάνεται ζωηρότερο ενδιαφέρον για τη συντήρηση των απλοϊκών εξηγήσεων που κρατούν συμπαγή την ομάδα, παρά για τις κριτικές αναλύσεις που μπορούν να τη διαιρέσουν και να τη διαλύσουν. Συμφέρει την κοινωνία να δίνεται απεριόριστη πίστωση στις παρατηρήσεις (τεκμήρια, ενδείξεις, μαρτυρίες) που επιβεβαιώνουν τις «τρέχουσες ιδέες και αποκλείουν τις αντίθετές της» (Thomas Szasz).

[«Η δύναμη της μάζας», Σχολικό Βιβλίο, σελ. 116, §5]

Απάντηση

α) Την επίκληση στη λογική με μέσα πειθούς τα επιχειρήματα:

– «ο άνθρωπος, όταν έρχεται ... και να τη διαλύσουν»

επειδή σκοπός του είναι να υποστηρίξει την ορθότητα της θέσης/άποψής του ότι «ο κομφορμισμός αυτός, τάση ισχυρή και επίμονη, πηγή του έχει την κοινωνική φύση του ανθρώπου».

β) Την επίκληση στην αυθεντία:

– «Οι ψυχολόγοι και οι κοινωνιολόγοι που έχουν μελετήσει το φαινόμενο, καταλήγουν στο συμπέρασμα...»

– παράθεμα του Αριστοτέλη

– παράθεμα του Thomas Szasz

επειδή σκοπός του είναι να ενισχύσει με το τεκμήριο της αυθεντίας (γνώμη ειδικού στο θέμα) την επιχειρηματολογία του.

Ερώτηση

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο;

Είναι βέβαιο πως η Μοριακή Βιολογία και η Γενετική έχουν ανοίξει νέους ορίζοντες στη μελέτη και κατανόηση της λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού. Αυτό το ταξίδι, το οποίο ξεκίνησε πριν από λίγα σχετικά χρόνια στον άγνωστο και μαγευτικό κόσμο των βιολογικών νοημάτων της ζωής, δεν είναι ούτε εύκολο ούτε γρήγορο. Οι ταξιδιώτες πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με υπομονή, με περίσσεια γνώση, με αμφισβήτηση, αλλά προπαντός με ηθική δεοντολογία. Σε κάθε περίπτωση, η Πολιτεία πρέπει να κρίνει και να αξιολογεί τους καρπούς και τις εμπειρίες τέτοιων επιχειρημάτων. Υπάρχουν άραγε γονίδια αθανασίας; Θα διαλευκανθούν πλήρως οι μοριακοί μηχανισμοί που διέπουν τη ζωή και τον θάνατο; Θα αποδεχθεί, ηθικά, η ανθρωπότητα σε μια τέτοια περίπτωση να παρέμβει; Αποτελεί προσωπική εκτίμηση ότι είναι προτιμότερο να στοχεύεται η ανεύρεση τρόπων βελτίωσης της ποιότητας της καθημερινής ζωής παρά τα επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη μταιοδοξία. Άλλωστε, όπως και ο ποιητής έχει δηλώσει: ... ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάταια πάντα... [Πανελλήνιες 2002]

Απάντηση

Ο συγγραφέας αξιοποιεί ως τρόπο πειθούς:

α) την επίκληση στο συναίσθημα με μέσα πειθούς:

- τη χρήση μεταφορικού και εικονοπλαστικού λόγου: «νέους ορίζοντες», «Αυτό το ταξίδι, το οποίο ξεκίνησε πριν από λίγα σχετικά χρόνια στον άγνωστο και μαγευτικό κόσμο των βιολογικών νοημάτων της ζωής», «τα επικίνδυνα ταξίδια», «οι ταξιδιώτες»
- ερωτηματικές προτάσεις: «υπάρχουν ... αθανασίας;», «Θα διαλευκανθούν πλήρως ... θάνατο;», «Θα αποδεχθεί ... παρέμβει;»
- στίχο ποιητή: «Άλλωστε, όπως και ο ποιητής έχει δηλώσει: ... ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάταια πάντα...»

Σκοπός του συγγραφέα είναι να εκφράσει με παραστατικό τρόπο τα συναισθήματά του (αγωνία, επιφύλαξη και σκεπτικισμό για το ενδεχόμενο). Έτσι και ο δέκτης συμμερίζεται τις ανησυχίες του πομπού και μεταβαίνει σε μια κατάσταση πνευματικής εγρήγορσης.

β) την επίκληση στην αυθεντία:

«Άλλωστε, όπως και ο ποιητής έχει δηλώσει: ... ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάταια πάντα...»

Σκοπός του συγγραφέα είναι να ενισχύσει την άποψή του: «Αποτελεί προσωπική εκτίμηση ότι είναι προτιμότερο να στοχεύεται η ανεύρεση τρόπων βελτίωσης της ποιότητας της καθημερινής ζωής παρά τα επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη μταιοδοξία».

Ερώτηση

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο;

Χθες, ανακοινώθηκαν τα στοιχεία για το πραγματικό μέγεθος του ελλείμματος του 2009. Θύμισαν σε όλους μας τα ακατανόητα λάθη, τις παραλείψεις, τις εγκληματικές επιλογές και την καταιγίδα των προβλημάτων που μας κληροδότησε η προηγούμενη κυβέρνηση.

Όλοι μας κληρονομήσαμε –η σημερινή Κυβέρνηση και ο Ελληνικός λαός– ένα σκάφος έτοιμο να βυθιστεί. Μια χώρα χωρίς κύρος και αξιοπιστία, που είχε χάσει το σεβασμό ακόμα και των φίλων και των εταίρων της. Μια οικονομία εκτεθειμένη στο έλεος της αμφισβήτησης και των ορέξεων της κερδοσκοπίας.

Από την πρώτη μέρα σηκώσαμε τα μανίκια και με σκληρή δουλειά βαλθήκαμε να ανατρέψουμε αυτό το αρνητικό κλίμα. Καταστρώσαμε σχέδιο, πήραμε δύσκολα μέτρα, που πολλές φορές πόνεσαν, αλλά ανακτήσα με την αξιοπιστία μας. Δημιουργήσαμε νέες συμμαχίες. Μετά από έναν πραγματικό μαραθώνιο, διεκδικήσαμε και καταφέραμε να οδηγηθούμε σε μια ισχυρή απόφαση της Ε.Ε. για την στήριξη της χώρας μας, με ένα πρωτόγνωρο, για την ιστορία και τα δεδομένα της Ε.Ε., μηχανισμό.

[...] Βρισκόμαστε σε μια δύσκολη πορεία, μια νέα Οδύσσεια για τον Ελληνισμό. Όμως, πλέον, ξέρουμε το δρόμο για την Ιθάκη και έχουμε χαρτογραφήσει τα νερά. Μπροστά μας έχουμε ένα ταξίδι με απαιτήσεις από όλους μας, αλλά με μια νέα συλλογική συνείδηση και κοινή προσπάθεια θα φθάσουμε εκεί ασφαλείς, πιο σίγουροι, πιο δίκαιοι, πιο περήφανοι.

Ο τελικός μας στόχος, ο τελικός μας προορισμός είναι να απελευθερώσουμε την Ελλάδα από επιτηρήσεις και κηδεμονίες. Να απελευθερώσουμε τις δυνάμεις του Ελληνισμού, κάθε Έλληνα και Ελληνίδα, από αντιλήψεις, πρακτικές και συστήματα που τον εμποδίζουν παντού, εδώ και δεκαετίες. Να δώσουμε οξυγόνο εκεί που υπάρχει ασφυξία, δικαιοσύνη και κανόνες εκεί που υπάρχει αδικία, διαφάνεια εκεί που υπάρχει σκοτάδι, σιγουριά εκεί που υπάρχει ανασφάλεια, και ανάπτυξη για όλους.

Η έμπνευση, η πίστη μας είναι ετούτος εδώ ο τόπος, από το Καστελλόριζο μέχρι την Κέρκυρα, από την Κρήτη μέχρι τον Έβρο, είναι αυτός ο υπέροχος λαός, είναι οι νέοι μας με τις δυνατότητες και τα οράματά τους.

Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι, θα τα καταφέρουμε.

Αρκεί εμείς οι Έλληνες να πιστέψουμε στις δυνατότητές μας, στις αξίες μας, στον ίδιο μας τον εαυτό.

[Δήλωση πρωθυπουργού Γεωργίου Α. Παπανδρέου, Καστελλόριζο 2010]

Απάντηση

Οι τρόποι πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο είναι:

α. Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου: «Θύμισαν σε όλους μας τα ακατανόητα λάθη, τις παραλείψεις, τις εγκληματικές επιλογές και την καταιγίδα των προβλημάτων που μας κληροδότησε ... ορέξεων κερδοσκοπίας».

β. Επίκληση στο συναίσθημα:

- «Όλοι μας κληρονομήσαμε ... η σημερινή Κυβέρνηση και ο Ελληνικός λαός ... ένα σκάφος έτοιμο να βυθιστεί» (εικονοπλαστικός λόγος)
- «Βρισκόμαστε σε μια δύσκολη πορεία, μια νέα Οδύσσεια για τον Ελληνισμό. Όμως, πλέον, ξέρουμε το δρόμο για την Ιθάκη και έχουμε χαρτογραφήσει τα νερά. Μπροστά μας ... πιο σίγουροι, πιο δίκαιοι, πιο περήφανοι» (χρήση συμβόλων)
- «Να δώσουμε οξυγόνο εκεί που υπάρχει ασφυξία, δικαιοσύνη και κανόνες εκεί που υπάρχει αδικία, διαφάνεια εκεί που υπάρχει σκοτάδι, σιγουριά εκεί που υπάρχει ανασφάλεια, και ανάπτυξη για όλους» (ασύνδετο και αντιθέσεις για έμφαση)
- «ασφαλείς, πιο σίγουροι, πιο δίκαιοι, πιο περήφανοι», «Να απελευθερώσουμε τις δυνάμεις του Ελληνισμού», «ο υπέροχος λαός», «οράματα» (λέξεις συναισθηματικά φορτισμένες).

γ. Επίκληση στο ήθος του πομπού: «Από την πρώτη μέρα σηκώσαμε τα μανίκια και με σκληρή δουλειά βαλθήκαμε να ανατρέψουμε αυτό το αρνητικό κλίμα ... Ε.Ε., μηχανισμό».

δ. Επίκληση στο ήθος του δέκτη:

- «Μπροστά μας έχουμε ένα ταξίδι με απαιτήσεις από όλους μας, αλλά με μια νέα συλλογική συνείδηση και κοινή προσπάθεια θα φθάσουμε εκεί ασφαλείς, πιο σίγουροι, πιο δίκαιοι, πιο περήφανοι».
- «Η έμπνευση, η πίστη μας είναι ετούτος εδώ ο τόπος, από το Καστελλόριζο μέχρι την Κέρκυρα, από την Κρήτη μέχρι τον Έβρο, είναι αυτός ο υπέροχος λαός, είναι οι νέοι μας με τις δυνατότητες και τα οράματά τους. Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι, θα τα καταφέρουμε. Αρκεί εμείς οι Έλληνες να πιστέψουμε στις δυνατότητές μας, στις αξίες μας, στον ίδιο μας τον εαυτό».

Ερώτηση

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, χθες λίγες εκατοντάδες μέτρα από το σημείο που βρισκόμαστε, τρεις συμπολίτες μας έχασαν τη ζωή τους. Σε επεισόδιο τυφλής βίας, τρεις αθώοι άνθρωποι. Το τραγικό αυτό περιστατικό μάς συγκλονίζει. Ταυτόχρονα, όμως, μας υπενθυμίζει ότι αυτό που φοβόμασταν έχει αρχίσει ήδη να συμβαίνει. Οφείλουμε να αφουγκραστούμε την κοινωνία που σήμερα, κύριε πρωθυπουργέ, δεν ανέμενε από εσάς, σε τέτοιες ώρες δύσκολες, αυτή την πρωτόγνωρη όξυνση που προσφέρατε με την ομιλία σας. Δεν πειράζει! Η αμηχανία σας και οι ευθύνες σας που μας φέρατε ως εδώ, δημιουργούν την ανάγκη για να έχετε αυτή την πολιτική σήμερα. Είναι η αμηχανία που σας γυρίζει πίσω στο παλιό ΠΑΣΟΚ, φοβάμαι. Εμείς οφείλουμε να κατανοήσουμε τα αδιέξοδα στα οποία έχει οδηγηθεί η χώρα. Και οφείλουμε να τη βγάλουμε από τα αδιέξοδα αυτά. Οι διαφορές μας είναι μεγάλες, αλλά τίποτα δεν είναι σπουδαιότερο από την ανάγκη να βρει ο τόπος την εμπιστοσύνη του στο μέλλον.

Για παράδειγμα, στο Συμβούλιο Πολιτικών Αρχηγών, που μας καλέσατε για τη Δευτέρα, θα πρέπει να μιλήσουμε για τη Νέα Μεταπολίτευση. Να ακούσουμε τον κόσμο. Να φύγουμε από ένα πολιτικό σύστημα που έχει υποταχθεί στον αυτοσυντηρισμό του. Να πούμε «ναι», εκατό βουλευτές λιγότεροι στη Βουλή, να πούμε «ναι» σε Βουλή διακοσίων. Να πούμε «ναι», κατάργηση, επιτέλους, του νόμου περί ευθύνων υπουργών. Και γιατί να μην πούμε και «ναι» σε μία Αναθεωρητική Βουλή, την οποία θα πρέπει να βάλουμε μπροστά για να περάσουμε τις τομές που σήμερα απαιτεί από εμάς η κοινωνία.

[Ομιλία του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας κ. Αντώνη Σαμαρά στη Βουλή για το σχέδιο νόμου «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του Ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο]

Απάντηση

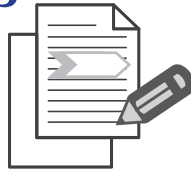
Οι τρόποι πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο είναι:

α. **Επίκληση στο συναίσθημα:** «Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, χθες, λίγες εκατοντάδες μέτρα από το σημείο που βρισκόμαστε, τρεις συμπολίτες μας έχασαν τη ζωή τους. Σε επεισόδιο τυφλής βίας, τρεις αθώοι άνθρωποι. Το τραγικό αυτό περιστατικό μάς συγκλονίζει. Ταυτόχρονα, όμως, μας υπενθυμίζει ότι αυτό που φοβόμασταν έχει αρχίσει ήδη να συμβαίνει».

β. **Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου:** «Οφείλουμε να αφουγκραστούμε την κοινωνία που σήμερα, κύριε πρωθυπουργέ, δεν ανέμενε από εσάς, σε τέτοιες ώρες δύσκολες, αυτή την πρωτόγνωρη όξυνση που προσφέρατε με την ομιλία σας. Δεν πειράζει! Η αμηχανία σας και οι ευθύνες σας που μας φέρατε ως εδώ, δημιουργούν την ανάγκη για να έχετε αυτή την πολιτική σήμερα. Είναι η αμηχανία που σας γυρίζει πίσω στο παλιό ΠΑΣΟΚ, φοβάμαι».

γ. **Επίκληση στο ήθος του πομπού:** «Εμείς οφείλουμε να κατανοήσουμε τα αδιέξοδα στα οποία έχει οδηγηθεί η χώρα. Και οφείλουμε να τη βγάλουμε από τα αδιέξοδα αυτά. Οι διαφορές μας είναι μεγάλες, αλλά τίποτα δεν είναι σπουδαιότερο από την ανάγκη να βρει ο τόπος την εμπιστοσύνη του στο μέλλον».

2. Απαντώ σε ερωτήσεις αναφορικά με τους συλλογισμούς

Ερώτηση

Να χαρακτηρίσετε το είδος του συλλογισμού ως προς την πορεία σκέψης και να τον αξιολογήσετε:

- Αν οι βιομηχανίες τσιγάρων δημοσιεύουν πάνω στα πακέτα ότι το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία, τότε οι καπνιστές ευθύνονται οι ίδιοι για όποιο ρίσκο παίρνουν από το κάπνισμα.
- Οι βιομηχανίες τσιγάρων δημοσιεύουν τις σχετικές προειδοποιήσεις πάνω στα πακέτα.

Άρα:

- Οι καπνιστές ευθύνονται οι ίδιοι για όποιο ρίσκο παίρνουν από το κάπνισμα.

Απάντηση

Ο συλλογισμός είναι παραγωγικός, επειδή η πρώτη προκείμενη εκφράζει μια γενική υπόθεση («αν οι βιομηχανίες ... κάπνισμα») και καταλήγει σε ένα συμπέρασμα για κάτι μερικό και συγκεκριμένο (οι καπνιστές). Δηλαδή η πορεία της σκέψης βγαίνει από το γενικό στο ειδικό.

Ο συλλογισμός είναι ορθός, επειδή διαθέτει εγκυρότητα, δηλαδή οι προκείμενες οδηγούν με λογική αναγκαιότητα στο συμπέρασμα, και αλήθεια, δηλαδή οι προκείμενες και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Ερώτηση

Να χαρακτηρίσετε το είδος του συλλογισμού ως προς την πορεία σκέψης και να τον αξιολογήσετε:

- Η πυρίτιδα άλλαξε τις τύχες του κόσμου / υπήρξε κοσμοϊστορικό γεγονός.
- Ο ατμός άλλαξε τις τύχες του κόσμου / υπήρξε κοσμοϊστορικό γεγονός.
- Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές άλλαξαν τις τύχες του κόσμου / υπήρξαν κοσμοϊστορικό γεγονός.

Άρα:

- Καθετί που μεταβάλλει τις τύχες του κόσμου αποτελεί κοσμοϊστορικό γεγονός.

Απάντηση

Ο συλλογισμός είναι επαγωγικός επειδή στις προκείμενες εκφράζονται κρίσεις για επιμέρους περιπτώσεις (πυρίτιδα, ατμός, ηλεκτρονικοί υπολογιστές) και στο συμπέρασμα διατυπώνεται μια κρίση γενικού περιεχομένου (καθετί που μεταβάλλει τις τύχες του κόσμου). Επομένως, η πορεία σκέψης βγαίνει από το ειδικό στο γενικό.

Ο συλλογισμός είναι ορθός, επειδή διαθέτει εγκυρότητα, δηλαδή οι προκείμενες οδηγούν με λογική αναγκαιότητα στο συμπέρασμα, και αλήθεια, δηλαδή οι προκείμενες και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Ερώτηση

Να χαρακτηρίσετε το είδος του επαγωγικού συλλογισμού και να τον αξιολογήσετε:

Η καταστροφή νήσων σαν τη Μύκονο ή τη Σαντορίνη από τη χυδαία ανάπτυξη του τουρισμού δεν φαίνεται να μας ανησυχεί ιδιαίτερα. Ακόμη και τα νησιά που είχαν ως σήμερα διασωθεί παραδίδονται το ένα μετά το άλλο στο εφήμερο κέρδος, θυσιάζοντας την καλαισθησία τους. Στην Ελλάδα δεν είμαστε ικανοί να διασώσουμε τίποτα.

Απάντηση

Πρόκειται για συλλογισμό με γενίκευση, επειδή στηρίζεται σε προκείμενες που αναφέρονται σε επιμέρους περιπτώσεις (Μύκονο, Σαντορίνη) και καταλήγει σε ένα συμπέρασμα με γενικό περιεχόμενο (στην Ελλάδα δεν είμαστε ικανοί να διασώσουμε τίποτα).

Η επαγωγή είναι ατελής και βεβιασμένη, επειδή τα στοιχεία είναι ανεπαρκή για να γίνει αποδεκτό το συμπέρασμα.

3. Απαντώ σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συλλογιστική πορεία παραγράφου και κειμένου

Ερώτηση

Ποια συλλογιστική πορεία αξιοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο που ακολουθεί:

Ο εικοστός αιώνας δικαίως χαρακτηρίζεται ως αιώνας των μεγαλύτερων και σημαντικότερων κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών. Με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, ο μέσος «Δυτικός άνθρωπος» ζει στο κατώφλι του 21ου αιώνα μία πολύ διαφορετική καθημερινή ζωή από τον αντίστοιχο άνθρωπο των αρχών του 20ού αιώνα. Ένα σημαντικό ποσοστό ευθύνης γι’ αυτές τις δραματικές αλλαγές στην καθημερινή ζωή φέρει και η πρόοδος στις λεγόμενες βιοϊατρικές επιστήμες. Η ανακάλυψη της δομής του DNA, πριν από 45 περίπου χρόνια, και η επακόλουθη «έκρηξη γνώσης» στους τομείς της Μοριακής Βιολογίας και της Γενετικής φέρνουν την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με μια νέα τάξη πραγμάτων». [Πανελλήνιες 2002]

Απάντηση

Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραγωγική συλλογιστική πορεία, γιατί, ενώ ξεκινάει με μια γενική διαπίστωση για τις σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές που επιτεύχθηκαν στον 20ό αιώνα λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας, καταλήγει κάνοντας αναφορά ειδικά στην «έκρηξη γνώσης» στους τομείς της Μοριακής Βιολογίας και της Γενετικής. Δηλαδή η πορεία σκέψης βαίνει από το γενικό στο ειδικό.

Ερώτηση

Ποια συλλογιστική πορεία αξιοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο που ακολουθεί:

Θεσμοί που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν επί αιώνες, που καθιερώθηκαν με αίμα πολύ, έχουν πια διαβρωθεί. Η οικογένεια, που ήταν ζεστή φωλιά όπου πλάθονταν κι οπλιζονταν ο άνθρωπος, κάθε μέρα γίνεται και πιο σκιώδης. Ο τρόπος ζωής που είχε το παρελθόν κληροδοτήσει από γενιά σε γενιά –τιμιότητα, νησιότητα, αξιοπρέπεια και κοινωνική συνεργασία– κινδυνεύει και αναιρείται καθημερινά από την πρακτική της εποχής μας. Το παρελθόν, ως αυθεντία, ως πηγή κανόνων βίου, υποφέρει από δεινή αμφισβήτηση. [Πανελλήνιες 2004]

Απάντηση

Η συλλογιστική πορεία της παραγράφου είναι επαγωγική, επειδή διατυπώνονται κρίσεις για επιμέρους περιπτώσεις (θεσμοί, οικογένεια, τρόπος ζωής) για να καταλήξει ο συγγραφέας στη διατύπωση ενός συμπεράσματος με γενικό περιεχόμενο («το παρελθόν ... αμφισβήτηση»). Δηλαδή η πορεία σκέψης βαίνει από το ειδικό στο γενικό.

Ερώτηση

Ποια συλλογιστική πορεία αξιοποιεί ο συγγραφέας στην παράγραφο που ακολουθεί:

Ο οργανισμός καταναλώνει ενέργεια όπως και μία μηχανή. Το αυτοκίνητο λ.χ. ή η θεριζοαλωνιστική μηχανή εξασφαλίζουν την αναγκαία για τη λειτουργία τους (κίνηση κτλ.) ενέργεια καίγοντας βενζίνη. Το ηλεκτρικό ψυγείο ή ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, δύο άλλες μηχανές, χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια, ηλεκτρικό ρεύμα. Κι ο

οργανισμός βρίσκει την αναγκαία για τις λειτουργίες του ενέργεια με ανάλογο τρόπο, καίγοντας και διασπώντας χημικές ενώσεις. Ο μηχανισμός αυτός της παραγωγής ενέργειας λέγεται καταβολισμός. Είναι φανερό πως ο καταβολισμός είναι φαινόμενο κοινό και για τους οργανισμούς και για ορισμένες μηχανές αφού και στις δύο περιπτώσεις για τη λειτουργία τους καταναλώνεται ενέργεια που παράγεται από τη διάσπαση χημικών ενώσεων.

[Κ. Κριμπά, Ι. Καλοπίση, *Μαθήματα Γενικής Βιολογίας*, Β΄ Λυκείου, σελ. 8]

Απάντηση

Η συλλογιστική πορεία του συγγραφέα είναι επαγωγική διότι αξιοποιεί μια κυριολεκτική αναλογία, δηλαδή παραλληλίζει παρόμοια φαινόμενα (λειτουργία μηχανών-οργανισμού) επισημαίνοντας τις ομοιότητες. Έτσι, στηριζόμενος σε επιμέρους στοιχεία (λειτουργία μηχανών), καταλήγει σε συμπεράσματα για κάτι ειδικό (ανθρώπινος οργανισμός). Δηλαδή η πορεία της σκέψης βαίνει από το ειδικό στο ειδικό.

